

Fag- bevægelsen 1880-1920

Peter Schroeder
Samtidshistorie B - 2012

1880-1920'erne

- Arbejderbevægelse – fagbevægelse?
- Gennembrudsperiode
- Anerkendelse af fagbevægelsen
- Voksende organisering
- Deling parti - fagbevægelse

organisationsgrad

- Hvorfor er organisationsgraden vigtig for fagbevægelsen?

Deling af arbejderbevægelsen

- 1878: Socialdemokratisk forbund
- Hvorfor denne deling?
- Er alle bånd kappet?
- Hvordan ser det ud i dag?

Fagbevægelsens kampmidler

- Agitation (hvad betyder det?)
- Stærk organisering – også af ufaglærte og kvinder/tjenestefolk
- Strejke/lockout (hvad er det?)
- Hvad var arbejdsgivernes modkrav?
- Hvad er "gule" fagforeninger, og hvad er problemet med dem?
- Hvorfor støttede partiet Venstre arbejderne?

Organisering: fag- eller industriforbund

- Skulle man organisere sig efter branche/industri, fx skibsværfter, bryggerier, maskinfabriker, tobaksarbejdere - eller
- Efter fag: smede for sig, murere for sig, tømrere for sig, cigarrullere for sig, skræddere for sig...?
- I DK valgtes den sidste model: stærke, selvbevidste faglige traditioner – ca 50 forbund
 - Forklaring: lav grad af industrialisering – dominerende håndværkere

Strejkerne

- Ikke mål i sig selv
- Symbolbærere: solidariteten i arbejderbevægelsen
- Mange, stærke arbejdskampe i 1890'erne (højkonjunktur)
- De første aftaler om ok, fredspligt og voldgift
- 1889 2. Internationale (socialdemokratisk)
 - Vigtigste krav: 8 timers arbejdsdag (DK 1919)

Konsekvenser af dansk model

- Kæmpeforbund og meget små forbund
- Nødvendig med koordinering på tværs i de enkelte byer: fællesorganisationer
- Manglende solidaritet mellem enkelte fag

De ufaglærte

- Urbaniseringen forsynede byerne med endeløse rækker af ufaglærte mænd og kvinder
- Faren for strejkebrydere og løntrykkere
- DERFOR: organisering! Fx arbejdsmaendene i DAF 1887
 - Men mange fra landet: organisering nej tak!
 - Omvendt: eneste udvej fra armod og opslidning
- Kvindeligt arbejderforbund 1901
 - Mange enlige forsørgere

Strejkeregulering og overenskomster

- 0 1890 -> Fagforbund ser nødvendighed i at regulere strejkerne – ikke for mange! – fredelige midler og forhandling først
- 1892: regler for strejkeunderstøttelse – strejkekasser, der understøtter godkendte strejker

Arbejdsgiverne

- Arbejdsgiverne begynder også at organisere sig
- Anvende lock-outvåbnet
- DA 1896

1890'erne: behov for koordination

- Fælles strejkestøtte
- Mange arbejdskonflikter
- Arbejdsgiverne slutter sig sammen
- => De samvirkende Fagforbund, DSF (LO)

Storlockout 1899

- Fortsat konflikter – eller fredelig løsning?
- "krigslyst" hos arbejdsgiverne – lockouter 1897-1898
- Anledning: snedkerstrejker; DA: godkend overenskomst eller lands-lockout af snedkere
- Konflikt maj-september 1899

Storkonflikten 1899

- Hjælp og solidaritet på tværs af grænser – begge parter
- Hidtil mest omfattende konflikt

Septemberforliget 1899

- Gensidig anerkendelse – forhandlings- og konfliktberettigede
- Regler for strejke/lockout: varsling
- Kun "lovlige" strejker
- Organisationerne ansvarlige for ok's overholdelse – "organsationsansvar"
- Arbejdsgiverne leder og fordeler arbejdet
- Mægling og voldgift